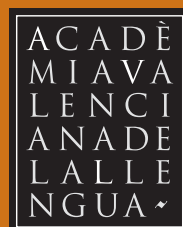

200I-
2004
a

03

documents: Acords 200I-2004

Acadèmia Valenciana de la Llengua

**Acords de l'Acadèmia
Valenciana de la Llengua**

2001-2004

Col·lecció Documents, 3

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

ISBN: 84-482-4074-X

Depòsit legal: V-2527-2005

Impressió: gràfiques **vimar**
Azuara de Segura 11 • 34.911.99.43.00 • França • València

Índex

Presentació	7
Acord 6/2001, de 15 d'octubre del 2001, mitjançant el qual l'AVL aprova la Declaració institucional sobre el projecte de currículums escolars de «Valencià. Llengua i Literatura» d'ESO i Batxillerat, de la Conselleria de Cultura i Educació	9
Acord 4/2002, de 25 de març del 2002, pel qual s'aprova el referent normatiu oficial del valencià	13
Acord 6/2002, de 20 de maig del 2002, en què es refon i es complementa l'acord de 25 de març del 2002 pel qual s'aprova el referent normatiu del valencià, i s'emet dictamen sobre la consulta formulada pel conseller de Cultura i Educació per a l'aplicació de la Resolució 10/2002, de 4 d'abril, de la Presidència de l'AVL	17
Acord 7/2002, de 27 de maig del 2002, sobre l'adequació dels llibres de text a la normativa oficial del valencià ...	29
Acord 19/2002, de 30 de setembre del 2002, sobre adequació lingüística dels llibres de text presentats per a la seua aprovació	33

Acords de l'AVL 2001-2004

Acord 26/2002, de 9 de desembre del 2002, sobre orientacions i suggeriments per a l'elaboració de materials curriculars escrits en valencià, en relació als acords normatius de l'AVL de 25 de març i 20 de maig del 2002	37
Acord 27/2002, de 18 de desembre del 2002, d'aprovació de la Declaració institucional amb motiu del setanté aniversari de les Normes de Castelló	53
Acord 35/2003, de 23 de juliol del 2003, sobre Declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua a propòsit de la constitució dels òrgans de representació i govern dels valencians com a conseqüència de les eleccions autonòmiques i municipals del 25 de maig del 2003	59
Acord 41/2003, de 20 de novembre del 2003, sobre Declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua amb motiu del vinté aniversari de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià	65
Acord 43/2003, de 19 de desembre del 2003, sobre Declaració del Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre el nom i entitat del valencià i sobre la normativa oficial vigent	71
Acord 13/2004, de 26 de març del 2004, mitjançant el qual l'AVL acorda i fa seu el document «Propostes per a un llibre d'estil que servisca de marc de referència a les editorials valencianes per a l'elaboració de materials curriculars en valencià» com a punt de partida i marc de referència per a l'elaboració de materials curriculars en valencià	77
Acord 17/2004, de 25 de juny del 2004, sobre creació d'una ponència per a l'elaboració d'un document sobre l'onomàstica de la llengua	93

Presentació

En el curt camí recorregut des de la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, els membres de l'ens normatiu del valencià hem proposat, debatut i aprovat diversos acords en relació amb les formes i el model de llengua, acords normatius que, com a tals, tenen un valor i una vigència plena per a tots els òrgans de l'Administració autonòmica, entitats oficials i mitjans de comunicació de titularitat pública fins a l'elaboració de la *Gramàtica* i el *Diccionari normatiu valencià*.

Cadascun d'eixos acords té una importància notable i ha sigut objecte de debats, reflexions i estudis prolongats abans de la seua aprovació. L'Acadèmia sempre ha buscat en tots ells el màxim consens dels acadèmics. En eixa responsabilitat tots els membres de l'ens normatiu han demostrat la seua sensibilitat i un caràcter dialogant per a arribar sempre a punts d'encontre, encara que no semblara fàcil.

A més de l'autoritat normativa, l'AVL té la funció de «vetllar per l'ús normal del valencià i defensar la seua denominació i entitat». En este sentit ens hem pronunciat sobre el projecte de currículums escolars de l'assignatura de Valencià, l'adequació dels llibres de text a la normativa oficial del valencià o l'entitat del valencià. Hem fet diverses declaracions institucionals amb motiu del 70 aniversari de les Normes de Castelló, de la constitució dels òrgans de govern com a conseqüència de les eleccions autonòmiques i municipals del 2003 i per a celebrar el 20 aniversari de la Llei d'Ús i Ensenyament del

Valencià. També vam aprovar unes propostes que serviren de referència a l'hora d'elaborar materials curriculars en valencià. L'aprovació d'este document per unanimitat, després d'haver-lo consensuat amb els editors valencians, evidencia la generositat de tots i cadascun dels acadèmics, així com la voluntat de diàleg d'esta institució amb la societat.

Este llibre arreplega els primers passos de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. D'estos acords emanen els principis de diàleg, consens i tolerància que acompanyen esta institució des del seu naixement, el mes de juny del 2001.

Des del profund respecte a tots els valencians que usen i estimen el nostre idioma, continuarem treballant per a avançar en la normalitat a la qual tots aspirem.

ASCENSIÓ FIGUERES GÓRRIZ
Presidenta de l'AVL

Acord 6/2001

Declaració institucional sobre el
projecte de currículums escolars

Acord 6/2001, de 15 d'octubre del 2001, mitjançant el qual l'AVL aprova la Declaració institucional sobre el projecte de currículums escolars de «Valencià. Llengua i Literatura» d'ESO i Batxillerat, de la Conselleria de Cultura i Educació.

El Ple de l'AVL ha conegut el projecte de decret sobre els currículums de les diverses assignatures de Valencià, Llengua i Literatura, per a l'Educació Secundària Obligatòria i per a Batxillerat, donat a conèixer per la Conselleria de Cultura i Educació. Encara que les competències específiques en els dissenys curriculars de l'ensenyança obligatòria corresponen a la Conselleria de Cultura i Educació, el Ple de l'AVL considera que la institució és competent per a pronunciar-se sobre el fons de la qüestió, vistes les atribucions que li concedeix l'article 7 de la Llei que la creà. Per altra banda, és voluntat de l'AVL contribuir a la superació de les controvèrsies que ha suscitat l'esmentat projecte entre els agents educatius.

És per això que el Ple vol fer constar que reconeix i agraiïx els esforços de la Conselleria de Cultura i Educació per concedir en el mencionat projecte de decret una atenció especial a autors valencians i a períodes de la nostra història literària fins ara menystinguts. No obstant això, proposa a la Conselleria reconsiderar els aspectes més controvertits, concretament, els components pedagògics i els continguts de les diverses assignatures de Valencià. Llengua i Literatura, a fi que guarden, quant a qualitat literària i àmbit de la llengua (d'acord amb l'article 4 de la Llei de Creació de l'AVL), els

mateixos criteris adoptats per a les assignatures de Castellà. Llengua i Literatura.

El Ple de l'AVL considera que qualsevol canvi en els currículums escolars hauria de respondre als criteris de màxim consens entre la Conselleria de Cultura i Educació i els diferents agents educatius i de gradualitat en l'aplicació al sistema educatiu, ja que d'altra manera es perjudica el procés d'aprenentatge escolar i el de confecció i difusió dels materials corresponents.

Per tot això, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, amb la voluntat de contribuir a optimitar la reforma proposada en el major clima de consens entre els sectors implicats, sol·licita al Govern de la Generalitat Valenciana que, sense menyscar de les competències que li atorga l'ordenament legal, tinga a bé prendre en consideració els criteris apuntats a l'hora de fer definitivament efectiu el decret de referència.

Acord 4/2002

Referent normatiu oficial del valencià

Acord 4/2002, de 25 de març del 2002, pel qual s'aprova el referent normatiu oficial del valencià.

La Llei 7/1998, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, prescriu en l'article 3 que esta institució «té per funció determinar i elaborar, en el seu cas, la normativa lingüística de l'idioma valencià», i en l'article 7 a), reconeix com a competència de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, «determinar la normativa oficial del valencià en tots els seus aspectes».

D'acord amb estes atribucions, l'Acadèmia ha començat a elaborar una gramàtica valenciana i un diccionari valencià que, una vegada acabats i aprovats pel Ple de la institució, seran els principals referents normatius oficials de l'idioma.

Estes obres s'inspiraran en dos criteris bàsics:

1. El respecte als principis consagrats en el Dictamen del Consell Valencià de Cultura del 13 de juliol del 1998 i en la llei mencionada, segons la qual l'actuació de l'Acadèmia partirà de les aportacions dels gramàtics i lexicògrafs valencians, la tradició literària valenciana, la realitat lingüística genuïna i la normativització consolidada a partir de les denominades Normes de Castelló, que és un patrimoni lingüístic a preservar i enriquir.
2. La voluntat d'integració de les diverses sensibilitats lingüístiques existents en la Comunitat Valenciana i el compromís de tindre en compte les seues aportacions respectives.

Segons estos criteris, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, sense perjudi d'altres acords que puga adoptar progressivament, a fi de prioritzar i recuperar solucions lingüístiques genuïnes, reconeix com a oficials:

- a) Les grafies genuïnes de nombroses paraules usades pels escriptors clàssics i pels lexicògrafs valencians més prestigiosos, com ara, el manteniment de la *a* en paraules com *arrancar*, *avançar*, *llançar*, *traure*...; el manteniment de la *e* en paraules com *redó*, *bàlsem*, *cànter*...; les formes sense la *r* adventícia (*orde*, *murta*, *cartó*...).
- b) Les característiques morfològiques i sintàctiques valencianes genuïnes, com ara, el plural en *-s* de les paraules acabades en *-sc*, *-st* i *-xt* (*foscs*, *trists*, *texts*...); els plurals en *-ns* tals com *hòmens*, *jòvens*; els demostratius simples (*este*, *eixe*...); els possessius *meua*, *teua*, *seua*...; els numerals *huit*, *dèsset*, *huitanta*...; les formes verbals incoatives en *-isc/-ix* (*patisc*, *patixes*, *patix*...); els imperfets de subjuntiu en *-ara*, *-era*, *-ira* (*cantara*, *vinguera*, *patira*...); els infinitius *tindre*, *vindre*, *valdre*... i els participis verbals en *-it* (*establit*, *omplit*, *complit*...); la distinció de *per* i *per a* davant d'infinitiu; la distinció entre *al + infinitiu* i *en + infinitiu*; la concordança del participi passat (*l'he duta*; *les he vistes*...).
- c) El ric repertori lèxic i fraseològic valencià (*defendre*, *faena*, *trellat*, *calfar*, *torcar*, *servici*, *castic*, *espenta*, *verdader*, *rogle*, *roïn*, *oroneta*, *juí*, *després-demà*, *al sendemà*, *bona cosa*, *a soles*, *a tothora*...), procurant incorporar les aportacions específiques de les nostres comarques (*bonegar*, *encanar-se*, *ans*, *rua*, *bellugar-se*, *brull*, *moixó*...).

Mentre es realitzen els treballs indicats, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua acorda aprovar com a referent normatiu oficial del valencià, a tots els efectes, el conjunt de criteris ortogràfics, gramaticals i lèxics usats en els texts i documents oficials de la Conselleria de la Generalitat Valenciana responsable de l'aplicació i el desplegament de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià des de l'aprovació d'esta llei (1983) fins a la data d'adopció d'este acord.

Acord 6/2002

Referent normatiu del valencià i
dictamen sobre la consulta formulada
pel conseller de Cultura i Educació

Acord 6/2002, de 20 de maig del 2002, en què es refon i es complementa l'acord de 25 de març del 2002 pel qual s'aprova el referent normatiu del valencià, i s'emet dictamen sobre la consulta formulada pel conseller de Cultura i Educació per a l'aplicació de la Resolució 10/2002, de 4 d'abril, de la Presidència de l'AVL.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en la reunió plenària de 25 de març del 2002, va aprovar el referent normatiu oficial del valencià que s'ha d'usar mentre elabora la gramàtica i el diccionari en els quals treballa actualment (Resolució 10/2002, de 4 d'abril del 2002, de la Presidència de l'AVL, per la qual es publica l'acord de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua adoptat en la reunió del 25 de març del 2002, pel qual s'aprova el referent normatiu oficial del valencià. *DOGV* núm. 4229, de 16 d'abril del 2002).

El 23 d'abril d'enguany, el conseller de Cultura i Educació de la Generalitat Valenciana sol·licità de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, tenint en compte el que estableix l'article 8 de la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, un dictamen lingüístic en què es demanava ampliar l'exemplificació adduïda en l'acord de l'AVL de 25 de març sobre el referent normatiu del valencià. La demanda indica que «per a poder determinar el model de referència en l'ús del valencià per les institucions públiques», «convé ampliar els exemples de les solucions proposades» en l'acord del 25 de març i tramet una proposta que recull

exemples sobre grafies, sobre característiques morfològiques i sintàctiques i sobre el ric repertori lèxic i fraseològic valencià.

Atés el caràcter de consulta, el Ple estima convenient assenyalar un conjunt de criteris lingüístics que l'AVL té en compte per a emetre el dictamen, i que caldria tindre presents per a interpretar-lo i difondre'l adientment:

- L'AVL, conscient que la llengua és un sistema dinàmic i un conjunt d'usos diversos que són creació i patrimoni col·lectiu, considera que la gramàtica, el lèxic i la fraseologia es configuren amb la riquesa de varietats geogràfiques, socials, estilístiques i històriques, segons criteris d'ús individual o institucional, col·loquial o formal, oral o escrit, i d'acord amb les tradicions d'estil i les convencions col·lectivament assumides. Les decisions de l'AVL tenen la responsabilitat de descriure fets i processos lingüístics i determinar solucions perdurables, generals, coherents i sistemàtiques; i per això, no pot prescriure amb criteris excloents de formes vives, de territoris, de col·lectius de parlants, de situacions generals de la llengua i de les situacions de comunicació.
- Cada element de la llengua viu en un context que determina la seua forma, la seua funció i el seu significat. Un mot genuí en un context o territori precís pot tindre un equivalent igualment vàlid en un altre context o territori. Cap varietat d'ús no pot representar ni substituir en exclusiva el conjunt d'expressions de la llengua, i alhora cada element i cada varietat lingüística han de tendir a la convergència amb les altres formes per tal d'arribar a ser generals i útils en totes les situacions i processos de comunicació, especialment en les societats modernes i en un món multilingüe.

L'AVL considera que, per a difondre i interpretar un dictamen com el present, cal tindre en compte les precisions següents:

1. El concepte de *normativa*, complementari del de varietat, no anul·la les distincions d'ús institucional i personal, d'ús col·loquial i estàndard de la llengua. Així, admetre un mot no vol dir que se'l considere l'únic vàlid per a qualsevol ús i situació comunicativa.

2. La noció de *genú* (propi o particular), complementària de la de general, no ha de fer predominar els elements geogràfics per damunt dels socials, els estilístics, els històrics, els pragmàtics o els idiolectals. Així, admetre que una paraula o un fet gramatical és valencià genú no vol dir que ho haja estat sempre, ni que ho siga de totes les comarques valencianes, ni que no ho siga en altres territoris del sistema lingüístic.
3. La noció de *paraula* o de *fet gramatical* no és separable del context ni de l'ús. Així, admetre una paraula o un fet gramatical no explica res sobre les seues accepcions, la seua vitalitat i les seues restriccions dins l'ús de la llengua.
4. La noció de *valencià* aplicada a les paraules o fets gramaticals no nega la diversitat social i territorial valenciana. L'AVL no pot, amb les seues decisions, excloure usos de parts del territori valencià. Així, tota dualitat o multiplicitat de paraules i usos lingüístics no és normativa sinó pragmàtica, i destinada a evolucionar o simplificar-se diacrònicament.

Sense perjuí de les precisions que vaja fent progressivament com a resultat del seu treball ordinari, el Ple considera suficient, ara com ara, el referent normatiu aprovat el 25 de març, i no estima necessari endinsar-se reiteradament en una anàlisi casuística, que, en qualsevol cas, serà realitzada en els moments processals que la institució estime oportuns. Actuar d'una altra manera podria implicar el risc de la pèrdua de la coherència necessària en els texts normatius que actualment elabora, amb el detall, la cura i la serenitat exigibles.

Ateses estes consideracions, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, fent ús de la seua competència d'emetre informes o dictàmens sobre la normativa del valencià a requeriment de les institucions públiques de la Comunitat Valenciana (art. 7.c de la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua), i d'allò que prescriuen els articles 3 i 7.a de l'esmentada llei,

ACORDA

- I. Ratificar que, amb caràcter general, mentres no s'aproven la gramàtica i el diccionari o altres texts prescriptius de la institució, el referent normatiu oficial del valencià, a tots els efectes, és el conjunt de criteris ortogràfics, gramaticals i lèxics usats en els texts i documents oficials de la Conselleria de la Generalitat Valenciana responsable de l'aplicació i desplegament de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià des de l'aprovació d'esta llei (1983) fins a la data de 25 de març del 2002.

En este sentit, es declaren oficials els continguts del programa informàtic *Salt 2.0 Traductor i Corrector de Valencià*, de la Generalitat Valenciana, a excepció de tots els elements lingüístics marcats explícitament com a vulgarismes, estrangerismes i col·loquialismes, els quals seran en el futur objecte d'estudi.

- II. Sense perjuí de l'anterior resolució i d'altres acords que l'AVL puga adoptar progressivament, en compliment de la consulta plantejada per la Conselleria i a fi de prioritzar i recuperar formes lingüístiques genuïnes, el Ple de l'AVL reconeix com a oficials:

ADVERTIMENTS:

1. Quan al llarg de l'exposició es dona una solució doble, la forma que figura en primer lloc és, en general, la més estesa i habitual en l'idioma valencià.
2. Les formes precedides d'un asterisc no són recomanables en els registres formals.

1. Les grafies de nombroses paraules avalades pels escriptors clàssics i pels lexicògrafs valencians més prestigiosos
- 1.1. Les variants amb *a*, com a preferibles a les variants amb *e* o *o*, documentades històricament en alguns casos (com ara *febre* o *néixer*), de les paraules:

baina
bambolla
febra
pantaix
sagí
sutja

arrancar
avançar
contraure
distraure
esgarrar
jaure

llançar
nadar
nàixer
pantaixar

retraure
traure
xarrar

- 1.2. Les variants amb *e*, com a preferibles a les variants amb *a* o *o*, de les paraules:

amerar
arredonir
arxipèleg
bàlsem
cànter
cementeri
clevill
cordell
depòsit
endenyar
esme

estómac
fenoll
flamerada
llarguerut
màsquera
nàufreg
redó
redolí
sénia
sépia

- 1.3. La grafia sense ròtica adventícia en les paraules:

alfàbega
cartó
desorde

murta
orde

però *orquestra* (amb *r* etimològica) i *tresor* (amb *r* patrimonial).

2. Les característiques morfològiques i sintàctiques valencianes
- 2.1. Els plurals en *-s* de les paraules acabades en *-sc*, *-st* i *-xt*, propis de la llengua clàssica i d'una part dels parlars actuals, al costat dels plurals en *-os*, vius en alguns dels nostres parlars i cada volta més estesos, com ara:

boscs / *boscós*
contexts / *contextos*
discs / *discos*
foscs / *foscós*
gusts / *gustos*

manifests / *manifestos*
pretexts / *pretextos*
texts / *textos*
trists / *tristos*

- 2.2. Els plurals en *-ns*, clàssics i conservats en la major part dels parlars valencians, al costat dels plurals en *-s*, alguns dels quals són ja més generals:

<i>hòmens / homes</i>	<i>òrfens / orfes</i>
<i>jòvens / joves</i>	<i>òrguens / orgues</i>
<i>còvens / coves</i>	<i>ràvens / raves</i>
<i>màrgens / marges</i>	<i>tèrmens / termes</i>
<i>òrdens / ordes</i>	<i>vèrgens / verges</i>

- 2.3. Els demostratius simples (*este, esta, estos, estes; eixe, eixa, eixos, eixes*), al costat de les variants reforçades, majoritàries en els escriptors valencians clàssics (*aquest, aquesta, aquestos o aquests, aquestes; aqueix, aqueixa, aqueixos, aqueixes*).
- 2.4. Els possessius *meua, meues; teua, teues; seua, seues*.
- 2.5. Els numerals *huit, díhuit, dèssset, dènou, huitanta*, al costat de les altres variants (com ara *vuit, divuit* i *vuitanta*, vives en alguns parlars valencians septentrionals).
- 2.6. Les formes verbals incoatives en *-isc, -ix* (*patisc, patixes, patix, patixen; patisca, patisques, patisquen*), al costat de les variants en *-eix*, més habituals en els escriptors valencians clàssics (*pateixes, pateix, pateixen*).
- 2.7. Els imperfets de subjuntiu en *-ara, -era, -ira* (*cantara, vinguera, patira*), al costat de les variants en *-és, -ís* (*cantés, vingués, patís*), vives en alguns parlars valencians septentrionals i de més tradició clàssica.
- 2.8. Els infinitius *tindre, vindre* i *valdre* (i els seus composts, com ara *contindre, detindre, retindre; convindre, previndre, provindre; prevaldre*), al costat de les variants, clàssiques i pròpies d'alguns parlars valencians meridionals, *tenir* i *venir* (i els seus composts).

- 2.9. Les variants en *-it* d'alguns participis, com a preferibles a les variants en *-ert*: *complit, establí, oferit, omplí, reblí, sofrit*.
- 2.10. Els adverbis de temps: *abans/ans, adés, anit, despús-ahir, despús-anit, despús-demà, enguany, enjorn, hui* (o *avui*, viu en alguns parlars valencians septentrionals), *prompte*.
- 2.11. Els adverbis de lloc: *ací, avant* («*cap avant*», «*d'ara en avant*»), *arrere* («*cap arrere*», «*fer-se arrere*»).
- 2.12. La conjunció *mentres / mentre*.
- 2.13. La distinció entre les preposicions *per / per a* davant d'infinitiu: «*he vingut per donar-te el regal*» vs. «*aquell aparell no aprofitava per a fer experiments*».
- 2.14. La possibilitat de distinció entre les construccions *al + infinitiu* i *en + infinitiu*: «*al pujar per la costera els vérem vindre*» vs. «*en voler, podeu començar*».
- 2.15. L'ús de la preposició *com a* tant en sentit predicatiu com en sentit comparatiu: «*com a persona és excel·lent*», «*s'ho menjaven com a llops*», «*obria uns ulls com a plats*».
- 2.16. La concordança del participi passat amb el pronom acusatiu de tercera persona (*eixa cançó, ja l'he sentida; aquelles xiques, les havia vistes abans*), com a construcció preferent.

3. El ric repertori lèxic i fraseològic valencià

- 3.1. Les paraules vives en els parlars valencians actuals, ja documentades en els nostres escriptors clàssics i en altres texts valencians dels segles XIII al XVI, al costat d'altres sinònims i variants:

acaçar
afanyar-se
alçar

alfals
alfarrassar
alifac

<i>arrapar</i>	<i>llima</i>
<i>bellugar-se</i>	<i>matalaf</i>
<i>bollir</i>	<i>melic</i>
<i>brull</i>	<i>muscle</i>
<i>calça</i>	<i>ois</i>
<i>canella</i>	<i>palometa</i>
<i>caragol</i>	<i>pigota</i>
<i>castic</i>	<i>pitxer</i>
<i>corriola</i>	<i>poal</i>
<i>cresol</i>	<i>porga</i>
<i>cudol (clàssic còdol)</i>	<i>quemenjar</i>
<i>desfici</i>	<i>rabosa</i>
<i>eixir</i>	<i>rajola</i>
<i>engrunsar-se / gronsar-se</i>	<i>recialla</i>
<i>escurar</i>	<i>replegar / arreplegar</i>
<i>esmortir</i>	<i>safanòria</i>
<i>espenta</i>	<i>solsir</i>
<i>espentar</i>	<i>tarquim</i>
<i>espill</i>	<i>tocar (a la porta)</i>
<i>fadrí</i>	<i>tòs</i>
<i>faena</i>	<i>torcar</i>
<i>fardatxo</i>	<i>trellat</i>
<i>ferramenta</i>	<i>verdader</i>
<i>fesol</i>	<i>vesprada</i>
<i>foguer</i>	<i>vidriola</i>
<i>gelar</i>	<i>xafar</i>
<i>gesmil (clàssic gesmir)</i>	<i>xàrcia</i>
<i>gola</i>	<i>xic</i>
<i>got</i>	<i>xiquet</i>
<i>granera</i>	<i>xufa</i>
<i>llepolia</i>	<i>xulla</i>
<i>llibrell</i>	

- 3.2. Les parelles de variants o de sinònims, vius en els parlars valencians actuals, ja documentats en la llengua clàssica, al costat d'altres variants i sinònims:

<i>afonar / esfondrar</i>	<i>calfar / escalfar</i>
<i>arrel / raíl</i>	<i>capell / barret</i>
<i>arribar / aplegar</i>	<i>conrear / cultivar</i>
<i>bescoll / clatell (clàssic clotell)</i>	<i>dacsa / panís</i>

defendre / defensar
endemà / sendemà
estrela (clàssic estela) / estel
gemecar / gemegar
unflar / inflar
mamprendre / emprendre

oroneta / oronella
paréixer / semblar
purna / espurna
rent / llevat
roig / vermell
sacsar / sacsejar

- 3.3. Les parelles de variants o de sinònims, documentats en texts valencians medievals, dels quals els primers predominen en valencià general i els segons alternen amb aquells en els registres formals:

alacrà / escorpi
albelló / claveguera
amprar / manllevar
arena / sorra
corder / anyell
escaló / graó

juí / judici
llanda / llauna
mitat / meitat
perjuí / perjudici
prejuí / prejudici
servici / servei

- 3.4. Les parelles de variants o de sinònims vius en els parlars valencians actuals, el primer dels quals ja apareix documentat en el període clàssic:

acatxar-se / ajupir-se
agafar / agarrar
avalotar / escarotar

escopir / escopinyar
mànega / màniga
renyó / ronyó

- 3.5. Les paraules vives en els parlars actuals, no documentades en texts dels segles XIII al XVI, que en alguns registres alternen amb les variants o els sinònims usats pels nostres escriptors clàssics:

coentor / coissor
corfa / escorça
gasto / despesa

**jaio / avi*
quadro / quadre
xicotet / petit

- 3.6. Les innovacions del valencià modern (al costat d'altres sinònims i variants):

amollar
bigot
**boçar / vomitar*
bonegar
botella
**botijós / tartamut*

calcetí
catxerulo
clòtxina / musclo
cosquerelles
**desficaci*
desgel

<i>desnugar</i>	<i>pallola</i>
<i>*dessubstanciat</i>	<i>pitera</i>
<i>*destarifat</i>	<i>poregós</i>
<i>*destrellat</i>	<i>prunyó</i>
<i>*desvanit</i>	<i>puntelló</i>
<i>encanar-se</i>	<i>reballar</i>
<i>escabussar</i>	<i>regallar</i>
<i>escabussó</i>	<i>rogle</i>
<i>escopinyada</i>	<i>roin</i>
<i>joguet</i>	<i>rua (de pa)</i>
<i>jupetí</i>	<i>*tararot</i>
<i>milotxa</i>	<i>tomaca</i>
<i>monyica</i>	<i>*tromptellot</i>
<i>nuc</i>	<i>voladoret</i>
<i>nugar</i>	

- 3.7. Les paraules vives en els nostres parlars i documentades en l'època clàssica, que conviuen amb neologismes o paraules preses d'altres llengües però ja naturalitzades en valencià:

desplegar / desenrotllar / desenvolupar
fumeral / ximenera
sotssecretari / subsecretari / vicesecretari
vacacions / vacances

- 3.8. Les unitats fraseològiques, generalment pròpies de la comunicació oral espontània:

<i>a estall</i>	<i>fer pena</i>
<i>a soles</i>	<i>fer rogle</i>
<i>a tothora</i>	<i>més aina / més aines</i>
<i>al remat</i>	<i>ser oli en un cresol</i>
<i>bona cosa</i>	<i>tindre seguida</i>
<i>donar pena</i>	<i>tirar (traure) el lleu</i>
<i>fer ois</i>	<i>traure trellat</i>
<i>fer parlar</i>	

I, atés el que assenyala l'article 26 de la Llei 7/1998, el Ple determina que el present text es publique íntegrament en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*. Així mateix, encomana a la Presidència que comuniqui este dictamen al conseller de Cultura i Educació de la Generalitat Valenciana.

Acord 7/2002

Adequació dels llibres de text a la
normativa oficial del valencià

Acord 7/2002, de 27 de maig del 2002, sobre l'adequació dels llibres de text a la normativa oficial del valencià.

La Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, estableix en l'article 7. e) que és competència de l'AVL «Informar sobre l'adequació a la normativa lingüística de l'AVL dels texts produïts per les institucions públiques o que requerisquen l'aprovació oficial, així com la producció audiovisual de la Comunitat Valenciana».

La normativa fins ara vigent respecte a la supervisió de projectes editorials a partir dels quals s'elaboren i s'homologuen els corresponents materials curriculars de l'Educació Infantil, l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat, es regulava, entre altres normes, en:

- El Decret 187/1994, de 13 de setembre, del Govern Valencià, pel qual es regula la supervisió de materials didàctics curriculars per als ensenyaments de règim general, i el seu ús en els centres docents de la Comunitat Valenciana.
- L'Orde de 16 de desembre de 1994, per la qual es desenvolupa el Decret 187/1994, així com l'Orde de 10 de maig per la qual es crea la Comissió de Revisió de Projectes Editorials i Llibres de Text.

Mentres es requereisca l'aprovació oficial dels projectes editorials i la supervisió i homologació dels subsegüents materials curriculars destinats a l'ensenyament en valencià i del valencià, atés el que estableix l'article 7.e) de

la Llei 7/1998, correspondria a l'AVL «informar sobre l'adequació a la normativa lingüística de l'AVL» i, conseqüentment, sembla oportú proposar que es modifique la normativa vigent i s'incloguen les funcions de l'AVL pel que fa a l'aprovació de llibres per a l'ensenyament del valencià i en valencià, i la seua participació en el procés d'homologació.

Atés que la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, estableix com a competència de l'AVL «informar sobre l'adequació a la normativa lingüística de l'AVL dels textos... que requerisquen l'aprovació oficial... » (art. 7.e).

Atés que la normativa vigent que regula la supervisió de materials didàctics curriculars per als ensenyaments de règim general i, en concret, pel que fa a l'homologació de texts, materials curriculars, per a l'ensenyament del valencià i en valencià, és anterior a la creació de l'AVL.

El Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en la sessió de 27 de maig del 2002, sense perjudi de la competència homologadora dels continguts curriculars que l'actual marc normatiu reserva al Govern Valencià i d'allò que puga dictar el Consell de la Generalitat, d'acord amb la disposició final segona de la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, acordà:

1. Exercir la competència reconeguda en l'article 7.e) d'informar sobre l'adequació a la normativa lingüística de l'AVL a instància de les institucions públiques, o bé a sol·licitud de persones físiques o jurídiques quan justifiquen adequadament que es tracta de textos que requerisquen l'aprovació oficial.
2. Proposar al Govern Valencià que es modifique la normativa vigent i s'incloguen les funcions de l'AVL com a únic ens normatiu del valencià, pel que fa a l'adequació a la normativa lingüística oficial dels llibres de text que requerisquen l'aprovació oficial.

Acord 19/2002

Adequació lingüística dels llibres de
text presentats per a la seua aprovació

Acord 19/2002, de 30 de setembre del 2002, sobre adequació lingüística dels llibres de text presentats per a la seua aprovació.

Vist que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en acords de 25 de març (*DOGV* 4.229, de 16 d'abril del 2002) i de 20 de maig (*DOGV* 4.277, de 24 de juny del 2002), ha establert el referent normatiu oficial del valencià fins que s'aprove la gramàtica normativa valenciana i el diccionari normatiu valencià.

Vist que el Ple de l'AVL, de 20 de maig del 2002, acordà assumir les funcions que preveu l'article 7 e) de la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Vista la proposta de la Secció d'Assessorament Lingüístic, acordada en sessió de 20 de juny del 2002, sobre el procediment ordinari perquè l'Acadèmia informe sobre l'adequació a la normativa lingüística dels llibres de text que requerisquen aprovació oficial.

El Ple de l'AVL

ACORDA

Primer. Encomanar a la Secció d'Assessorament Lingüístic l'elaboració, de manera urgent i amb les consultes externes que s'estimen pertinents, d'uns criteris lingüístics, amb un únic valor orientatiu, per a l'elaboració de materials curriculars escrits en valencià, que seran proposats al Ple de l'AVL per al seu estudi i, si és el cas, aprovació.

Segon. El procediment ordinari a seguir serà el següent:

1. Els tècnics lingüístics de l'AVL estudiaran i informaran els llibres de text que requerisquen aprovació oficial.
2. La Secció d'Assessorament Lingüístic elaborarà una proposta de resolució que elevarà al Ple.
3. El Ple de l'AVL resoldrà emetent l'informe definitiu.
4. L'AVL notificarà a l'editorial interessada l'informe del Ple en el termini de tres mesos des de l'entrada dels llibres en el registre de la institució. La fórmula final de l'informe del Ple serà la següent:

«El Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua informa favorablement/desfavorablement sobre l'adequació a la normativa lingüística oficial del valencià aprovada en les sessions de 25 de març i 20 de maig del 2002, del llibre de text _____, presentat per l'editorial _____, (coordinat per _____) i del qual és (són) autor(s) _____. Data: _____»

Acord 26/2002

Orientacions i suggeriments per a
l'elaboració de materials curriculars
escrits en valencià

Acord 26/2002, de 9 de desembre del 2002, sobre orientacions i suggeriments per a l'elaboració de materials curriculars escrits en valencià, en relació als acords normatius de l'AVL de 25 de març i de 20 de maig del 2002.

**ORIENTACIONS I SUGGERIMENTS PER A L'ELABORACIÓ
DE MATERIALS CURRICULARS ESCRITS EN VALENCIÀ,
EN RELACIÓ ALS ACORDS NORMATIUS DE L'AVL
DE 25-3-2002 I DE 20-5-2002**

INTRODUCCIÓ

El propòsit del present document és el d'orientar a autors i editors en l'elaboració de llibres de text i d'altres materials curriculars escrits en valencià, ja es tracte de llibres de Valencià: Llengua i Literatura, ja siguen llibres que tinguen per objecte el tractament d'unes altres matèries acadèmiques, i això pel que fa als diversos cicles i etapes educatives de l'ensenyament no universitari.

No es pretén parlar d'orientacions generals de continguts curriculars, els quals no són competència de l'Acadèmia. El que es pretén és oferir unes

recomanacions de base lingüística i pedagògica que puguen ajudar els autors i les editorials a l'hora d'elaborar els diversos materials curriculars escrits en valencià, tenint en compte en tot moment la necessària flexibilitat que sempre, i principalment, en certs casos, es requerix, tenint en compte les distintes variables socials, geogràfiques, històriques, etc.

La importància de la participació dels criteris lingüístics i discursius en els plantejaments pedagògics -que impliquen la relació entre estos i les decisions normatives- és un actiu metodològic compartit dins el camp de la renovació pedagògica i del plantejament concret dels materials curriculars. I en eixe sentit, cal agrair l'esforç pràctic i constant dels sectors editorials i dels ensenyants que, dins el sistema educatiu valencià, han provat d'aplicar eixe actiu metodològic. Ja que, d'altra banda, la finalitat de l'AVL com a ens de referència normativa s'adreça a tota la societat valenciana, i en este cas, a la millora de les condicions normatives dels texts adreçats a l'educació.

El que s'oferix és una línia a seguir, vertebrada i cohesionada, susceptible de modificacions, de millores, d'adequacions a les distintes realitats promogudes per l'evolució de les decisions de l'AVL i pels sectors editorials i educatius interlocutors i protagonistes en l'elaboració de materials. Cal subratllar, precisament, que les orientacions es consideren adients i útils amb independència de les característiques que tinguen en el futur les decisions institucionals sobre homologació de texts educatius.

En tot moment s'ha pensat en el marc dels acords normatius de l'AVL emesos durant l'any 2002. Per esta raó, el desplegament d'estes orientacions s'ha dut a terme prenent en consideració els distintes elements continguts en els acords normatius citats. L'evolució positiva i el valor dels acords dependrà, en bona mesura, de l'ús i la utilitat que tinguen en el món educatiu.

Estos criteris orientatius pretenen respectar en tot moment, i alhora adequar a la realitat concreta dels estudis no universitaris, allò que ja està aprovat com a normatiu d'acord amb l'objectiu de l'AVL de vetlar per l'ús normal del valencià i defensar la seua denominació i entitat.

CONSIDERACIONS DE CARÀCTER GENERAL

Característiques del període o etapa evolutiva

Les directrius que emanen de la psicologia evolutiva ens fan conèixer les característiques psicofisiològiques de l'alumnat a qui en cada moment ens adreçem. Esta serà una variable de gran pes en la determinació dels elements lingüístics que s'han de tindre presents en cada moment en la redacció de materials curriculars. Unes determinades formes, un lèxic determinat, una determinada manera d'exposar els continguts de l'àrea curricular, poden ser molt correctes, però poden tindre el problema de no adequar-se a la realitat psicobiològica dels receptors. La selecció de les formes lingüístiques, del lèxic... haurà de contemplar necessàriament les possibilitats reals d'assimilació que són pròpies del receptor d'una determinada etapa evolutiva. Caldrà, per tant, una adequació a cada situació pel que fa al grau de maduresa.

Partir dels aprenentatges consolidats

En tot moment seria bo tindre en compte els elements lingüístics que ja són coneguts pel receptor, l'estudiant d'un determinat curs, cicle o etapa educatiu. A eixe principi responen les pautes orientatives d'este document. Allò que resulta més senzill d'assimilar per part de l'alumnat ha de ser tingut present com a qüestió de tractament immediat. Les formes lingüístiques que són susceptibles d'un aprenentatge més fàcil seran les contemplades en la redacció dels texts dels nivells educatius inferiors, i, progressivament, s'incrementarà el grau de dificultat.

Este plantejament de base constructivista és plenament concordant amb les propostes de les escoles pedagògiques contemporànies, en el sentit de considerar la llengua i l'estat de llengua de l'estudiant, i de vincular l'escola al medi. D'altra banda, l'enfocament comunicatiu, pragmàtic i discursiu, de l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües, reclama no solament la consideració de l'estudiant sinó de les característiques i capacitats de tota

institució, de tot sistema, en la comunicació fructífera dels seus continguts i dels seus valors.

Partir de l'atenció prioritària a la realitat lingüística immediata

Es recomana partir d'una adequació al context, a l'esfera familiar, a l'entorn pròxim i quotidià dels alumnes, perquè l'assimilació de les exposicions escrites que puguen aparéixer en els materials curriculars es farà més fàcil si es té com a punt de partida la pròpia realitat del receptor. És evident que això no significa que únicament siga necessari tindre presents les situacions més pròximes i immediates, però sí dedicar a estes una atenció particular, especialment en les primeres etapes educatives. Cal treballar en pro d'aconseguir que es produísca un efecte d'identificació entre la llengua de la realitat immediata de l'aprenent i el contingut dels manuals, contemplant els diversos nivells d'ús i sense que això supose una reducció de l'idioma a un nivell familiar o col·loquial. Partint de la realitat lingüística immediata, l'ensenyament ha d'anar introduint els alumnes al coneixement de la llengua culta de tot el sistema lingüístic.

Atenció especial a les formes genuïnes del valencià, vives i ben documentades

Es considera que cal dedicar un esforç especial pel que fa a la utilització de formes genuïnes valencianes vives i ben documentades. Això no vol dir que calga caminar en la direcció de circumscriure tot el vocabulari a allò més genuí exclusivament, sinó que en tot moment resulta imprescindible contemplar els elements lingüístics generals, però estos han de deixar pas a l'ús d'elements propis o particulars de les nostres comarques en un intent de recuperar-los i donar-los a conèixer oportunament. Si es té en compte que la genuïtat és de base antropològica i no semàntica, l'educació permet una gradació evolutiva d'usos i coneixements lingüístics que fan possible vincular la genuïtat al descobriment de la diversitat social i territorial, als components generals de la cultura, i sobretot, a la situació de multilingüisme de la societat valenciana.

Tipologia textual variada

Els materials curriculars complementaris constitueixen un tipus eclèctic de textualitat, de base expositiva, però incloent-hi seqüències instructives, narratives, descriptives i argumentatives. I alhora, presenten una singular polifonia enunciativa. La qualitat pedagògica i lingüística d'estos materials, per tant, és correlativa de l'organització d'estos dos factors. Es recomana que s'oferisca una extensa varietat de texts pel que fa a gèneres, autors, època, diversitat geogràfica... La diversitat textual resulta enriquidora i fa que l'alumne s'adone de les diferències que apareixen en els diversos texts en funció d'algun dels factors indicats. L'ensenyament ha de possibilitar que els alumnes vagen coneixent progressivament la llengua dels escriptors, tant els actuals com els clàssics. Per últim, tant la literatura, concebuda com a institució històrica, com els nous llenguatges literaris s'han de vincular als sabers lingüístics i estos als discursos socials i els seus canvis.

Diferents nivells d'ús en funció dels tipus de text

És convenient que els materials curriculars contemplen una tipologia textual variada i que s'indiquen clarament les marques lingüístiques dels diversos texts en funció del nivell d'ús. Si bé la interacció entre nivells d'ús implica que els tipus de texts solen implicar diversos nivells alhora, si les característiques peculiars de cada text són vistes per l'alumnat com a delimitadores d'un nivell d'ús o un altre, s'afavorix pedagògicament el reconeixement, la valoració i la construcció adequada de texts en funció del nivell d'ús.

Diferents nivells d'ús segons les diverses situacions comunicatives

Es tracta, per tant, de donar a conèixer en quins casos resulta adequat un nivell d'ús determinat o un altre. Convé facilitar progressivament l'adequació d'un determinat nivell d'ús a una determinada situació comunicativa. La varietat de situacions comunicatives vénen determinades per multitud de factors: lloc, hora, persones intervinents, tema... En funció de

tots estos elements es crea un determinat context al qual resulta adequat un determinat nivell d'ús. A totes i cada una de les diferents situacions comunicatives que apareixen o que es donen en un text escrit correspon un determinat nivell d'ús, cosa que ha de quedar clarament reflectida, especialment, en un aprenentatge destinat a ser vàlid en una societat complexa.

Propostes de comprensió i expressió oral que partisquen de la realitat valenciana

S'ha criticat d'alguns llibres de text, principalment els que tenen per objecte ensenyar la llengua, el fet de no contemplar per a res la comprensió i l'expressió oral. Tanmateix, la societat de l'audiovisual ha fomentat l'oralitat en tots els àmbits comunicatius i creatius. L'una i l'altra, de vital importància en el conjunt del corpus lingüístic, han de ser tingudes en compte, intentant que, en els primers nivells de l'aprenentatge, s'ajusten preferentment a la realitat valenciana més pròxima i que, progressivament superen este horitzó de referència atenent contexts més amplis i universals. Així, s'indica la conveniència de fer propostes en esta línia, que tinguen presents no sols elements referits a la comprensió i expressió escrites, sinó també a la comprensió i l'expressió oral, i que estes es facen seguint l'argumentació que s'ha exposat en referir-se a la llengua en general.

Claredat expositiva i rigor

Entre altres factors comunicatius importants per a l'adequació, la cohesió i la coherència dels texts, en tot moment i en qualsevol etapa i cicle educatiu és necessari conjugar la claredat en l'exposició escrita i el rigor, tot tenint present que estos dos aspectes no són, de cap manera, contradictoris. Un text obscur i amb imprecisions o errors no és admissible, si es vol que el lector faça seus els continguts exposats. Per tant, els dos factors apuntats (claredat expositiva i rigor) s'hauran de conjugar a fi d'oferir una redacció escrita adequada en la presentació de texts per a l'ensenyament. Els trets i la qualitat dels texts expositius són especialment rellevants en les assignatures i continguts en què la llengua és vehicular.

Els successius acords normatius de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

S'ha indicat amb anterioritat que el present document té en compte els acords normatius de l'AVL emesos durant l'any 2002, els diversos punts del qual han servit per a confeccionar estes orientacions. L'AVL té en ple procés d'elaboració la gramàtica i el diccionari normatius i, a més a més, poden aparéixer noves necessitats i demandes de la societat que puguen aconsellar modificacions dels acords emesos fins el moment actual. Això aconsella que les presents orientacions i suggeriments per a l'elaboració de materials curriculars en valencià, si és el cas, puguen modificar-se en el futur seguint els successius acords normatius que es produïsquen.

CRITERIS ESPECÍFICS

ADVERTIMENTS:

1. Les llistes de paraules són a títol d'exemple. Les formes precedides d'un asterisc no són recomanables en els registres formals.
2. Quan es dona una solució doble, la forma que figura en primer lloc és la més estesa i habitual en l'idioma valencià.

Els criteris de constitució de les agrupacions d'exemples lèxics en els acords de l'AVL es fonamenten en la prioritizació de regularitats morfològiques i diatòpiques dels parlars valencians, i secundàriament, en indicacions diacròniques i diastràtiques. Per tant, no són pensats inicialment en termes pedagògics o didàctics.

Per a una integració d'aquells acords en els criteris pedagògics i curriculars propis dels texts educatius, cal tindre en compte el criteri següent: la coexistència de termes i usos lingüístics concrets en cada cicle educatiu, que impliquen variació morfològica o sinonímia s'entén en funció de la coherència i la cohesió del text. Per tant, les dualitats o les multiplicitats de cada forma concreta s'interpreta com a opció pragmàtica sotmesa a la possibilitat de prioritizació orientativa o normativa:

1. Les variants amb *a* de diverses paraules: *baina, bambolla, febra, pantaix, sagí, sutja, arrancar, avançar, contraure, distraure, esgarrar, jaure, llançar, nadar, nàixer, pantaixar, retraure, traure, xarrar*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
2. Les variants amb *e* o *o* de diverses paraules: *beina, bombolla, febre, panteix, segí, sutge, arrencar, avençar, contreure, distreure, esguerrar, jeure, llençar, nedar, néixer, panteixar, retreure, treure, xerrar*.
Introducció en el Batxillerat i Cicles Formatius.
3. Les variants amb *e* de diverses paraules: *amerar, arredonir, arxipèleg, bàlsem, cementeri, clevill, cordell, depòsit, endenyar, esme, estómeç, fenoll, flamerada, llarguerut, màsquera, nàufreg, redó, redolí, sènia, sépia*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
4. Les variants amb *a*, *i* o *o* de diverses paraules: *amarar, arrodonir, arxipèlag, bàlsam, cementiri, clavill, cordill, dipòsit, endanyar, esma, estómac, fonoll, flamarada, llargarut, màscara, nàufreg, rodó, rodolí, sènia, sípia*.
Introducció en el Batxillerat i Cicles Formatius.
5. La grafia sense ròtica adventícia en les paraules *alfàbega, cartó, desorde, murta, orde*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
6. La grafia amb ròtica adventícia en les paraules *alfàbrega, cartró, desordre, murtra, ordre*.
Introducció en el Batxillerat i Cicles Formatius.
7. La grafia amb *r* etimològica (*orquestra*) i amb *r* patrimonial (*tresor*).
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
8. Els plurals en *-s* de les paraules acabades en *-sc*, *-st* i *-xt*: *boscs, contexts, discs, foscs, gusts, manifests, pretextes, texts, trists*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

9. Els plurals en *-os* de les paraules acabades en *-sc*, *-st* i *-xt*: *boscós*, *contextós*, *discós*, *foscós*, *gustós*, *manifestós*, *pretextós*, *textós*, *tristos*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
- 10.a. Els plurals en *-ns* de les paraules *hòmens*, *jòvens*, *òrfens*, *ràvens*, clàssics i conservats en la major part dels parlars valencians.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
- 10.b. Els plurals en *-ns* de les paraules *màrgens*, *òrdens*, *òrguens*, *tèrmens*, *vèrgens*, clàssics i conservats en alguns dels parlars valencians.
Introducció en primer cicle d'ESO i manteniment durant les successives etapes educatives.
- 11.a. Els plurals en *-s* d'algunes paraules, alguns dels quals són més generals: *marges*, *ordes*, *orgues*, *termes*, *verges*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
- 11.b. Els plurals en *-s* de les paraules *homes*, *joves*, *orfes*, *raves*.
Introducció en primer cicle d'ESO i manteniment durant les successives etapes educatives.
12. Els demostratius simples *este*, *esta*, *estos*, *estes*, *eixe*, *eixa*, *eixos*, *eixes*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
13. Els demostratius reforçats *aquest*, *aquesta*, *aquestos*, *aquests*, *aquestes*.
Introducció en segon cicle d'ESO i manteniment en les successives etapes educatives.
14. Els demostratius reforçats *aqueix*, *aqueixa*, *aqueixos*, *aqueixes*.
Introducció en segon cicle d'ESO i manteniment en les successives etapes educatives.
15. Els possessius *meu*, *meua*, *meus*, *meues*, *teu*, *teua*, *teus*, *teues*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
16. Els numerals *huit*, *dihuit*, *dèsset*, *dènou*, *huitanta*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
17. Els numerals *vuit*, *divuit*, *vuitanta*.
Introducció en primer cicle d'ESO i manteniment durant les successives etapes educatives.

18. Les formes verbals incoatives en *-isc, -ix* (*patisc, patixes, patix, patixen, patisca, patisques, patisquen*).
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
19. Les formes verbals en *-eix*, més habituals en els escriptors valencians clàssics (*pateixes, pateix, pateixen*).
Introducció en segon cicle d'ESO i manteniment en les successives etapes educatives.
20. Els imperfets de subjuntiu en *-ara, -era, -ira* (*cantara, vinguera, patira*).
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
21. Els imperfets de subjuntiu en *-és, -ís*, formes vives en alguns parlars valencians septentrionals i de més tradició clàssica (*cantés, patís*).
Introducció en el Batxillerat i Cicles Formatius.
22. Els infinitius *tindre, vindre* i *valdre* (i els seus composts, com ara *contindre, detindre, retindre; convindre, previndre, provindre; prevaldre*).
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
23. Els infinitius *tenir* i *venir* (i els seus composts), variants clàssiques i pròpies d'alguns parlars meridionals.
Introducció en el Batxillerat i Cicles Formatius.
24. Les variants en *-it* d'alguns participis (*complit, establít, oferit, omplít, reblít, sofrit*).
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
25. Les variants en *-ert* d'alguns participis (*complert, establert, ofert, omplert, reblert, sofert*).
Introducció en el Batxillerat i Cicles Formatius.
26. Els adverbis de temps: *abans/ans, adés, anit, despús-ahir, despús-anit, despús-demà, enguany, enjorn, hui* (o *avui*, viu en alguns parlars valencians septentrionals), *prompte*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

27. Els adverbis de lloc *ací*, *avant* («cap avant», «d'ara en avant»), *arrere* («cap arrere», «fer-se arrere»).
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
28. La conjunció *mentres*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
29. La conjunció *mentre*.
Introducció en primer cicle d'ESO i manteniment durant les successives etapes educatives.
30. La distinció de les preposicions *per* / *per a*
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
31. La distinció entre les construccions *al + infinitiu* i *en + infinitiu*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
32. L'ús de la preposició *com a*, tant en sentit predicatiu com en sentit comparatiu.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
33. La concordança del participi passat amb el pronom acusatiu de tercera persona.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
34. Les paraules vives ens els parlars valencians, ja documentades en els nostres escriptors clàssics i en altres texts valencians dels segles XIII al XVI: *acaçar*, *afanyar-se*, *alçar*, *alfals*, *alfarrassar*, *alifac*, *arrapar*, *bellugar-se*, *bollir*, *brull*, *calça*, *canella*, *caragol*, *castic*, *corriola*, *cresol*, *culdol* (clàssic *còdol*), *desfici*, *eixir*, *engrunsar-se* / *gronsar-se*, *escurar*, *esmortir*, *espenta*, *espentar*, *espill*, *fadrí*, *faena*, *fardatxo*, *ferramenta*, *fesol*, *foguer*, *gelar*, *gesmil* (clàssic *gesmir*), *gola*, *got*, *granera*, *llepolia*, *llibrell*, *llima*, *matalaf*, *melic*, *muscle*, *ois*, *palometa*, *pigota*, *pitxer*, *poal*, *porga*, *quemenjar*, *rabosa*, *rajola*, *recialla*, *replegar* / *arreplegar*, *safanòria*, *solsir*, *tarquim*, *tocar* (a la porta), *tòs*, *torcar*, *trellat*, *verdader*, *vesprada*, *vidriola*, *xafar*, *xàrcia*, *xic*, *xiquet*, *xufa*, *xulla*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

35. Els sinònims i les variants de les paraules anteriors.
Introducció en segon cicle d'ESO i manteniment en les successives etapes educatives.
36. Les parelles de variants o de sinònims, vius en els parlars valencians actuals, ja documentats en la llengua clàssica: *afonar / esfondrar, arrel / rail, arribar / aplegar, bescoll / clatell* (clàssic *clotell*), *calfar / escalfar, capell / barret, conrear / cultivar, dacsà / panís, defendre / defensar, endemà / sendemà, estrela* (clàssic *estela*) / *estel, gemecar / gemegar, unflar / inflar, mamprendre / emprendre, oroneta / oronella, paréixer / semblar, purna / espurna, rent / llevat, roig / vermell, sacsà / sacsejar*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
37. Els sinònims i les variants de les parelles de paraules anteriors.
Introducció en segon cicle d'ESO i manteniment en les successives etapes educatives.
38. Les paraules, documentades en texts valencians medievals, que predominen en valencià general i que presenten un sinònim en registre formal: *alacrà, albelló, amprar, arena, corder, escaló, juí, llanda, mitat, perjuí, prejuí, servici*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
39. Les paraules, documentades en texts valencians medievals, que formen part del registre formal i que presenten un sinònim en valencià general: *escorpi, claveguera, manllevar, sorra, anyell, graó, judici, llauna, meitat, perjudici, perjudici, servei*.
Introducció en segon cicle d'ESO i manteniment en les successives etapes educatives.
40. Les parelles de variants o de sinònims vius en els parlars valencians actuals, el primer dels quals ja apareix documentat en el període clàssic: *acatxar-se / ajupir-se, agafar / agarrar, avalotar / escarotar, escopir / escopinyar, mànega / màniga, renyó / ronyó*.
Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.
41. Les paraules vives en els parlars actuals, no documentades en texts dels segles XIII al XVI, que en alguns registres alternen amb les variants o els sinònims usats pels nostres escriptors clàssics: *coentor*

*/ coïssor, corfa / escorça, gasto / despesa, *iaio / avi, quadro / quadre, xicotet / petit.*

Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

42. Les innovacions del valencià modern (al costat d'altres sinònims i variants): *amollar, bigot, *boçar / vomitar, bonegar, botella, *botijós / tartamut, calceti, catxerulo, clòtxina / músclo, cosquerelles, *desficaci, desgel, desnugar, *dessubstanciat, *destarifat, *destrellat, *desvanit, encanar-se, escabussar, escabussó, escopinyada, joguet, jupetí, milotxa, monyica, nuc, nugar, pallola, pitera, poregós, prunyó, puntelló, reballar, regallar, rogle, roïn, rua (de pa), *tararot, tomaca, *trompellot, voladoret.*

Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

43. Les paraules vives en els nostres+parlars i documentades en l'època clàssica, que conviuen amb neologismes o paraules preses d'altres llengües però ja naturalitzades en valencià: *desplegar / desenrotllar / desenvolupar, fumeral / ximenera, sotssecretari / subsecretari / vicesecretari, vacances / vacances.*

Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

44. Les unitats fraseològiques, generalment pròpies de la comunicació oral espontània: *a estall, a soles, a tothora, al remat, bona cosa, donar pena, fer ois, fer parlar, fer pena, fer rogle, més aina / més aïnes, ser oli en un cresol, tindre seguida, tirar (traure) el lleu, traure trellat.*

Introducció en Primària i manteniment durant les successives etapes educatives.

Acord 27/2002

Aprovació de la Declaració
institucional amb motiu del setanté
aniversari de les Normes de Castelló

**Acord 27/2002, de 18 de desembre del 2002,
d'aprovació de la Declaració institucional amb motiu
del setanté aniversari de les Normes de Castelló.**

**DECLARACIÓ INSTITUCIONAL DE L'ACADÈMIA VALENCIANA
DE LA LLENGUA AMB MOTIU DEL SETANTÉ ANIVERSARI
DE LES NORMES DE CASTELLÓ**

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, arran del setanté aniversari de la signatura de l'acord de les Normes del 21 de desembre del 1932, a la ciutat de Castelló de la Plana, conscient de la història del poble valencià i de la importància del consens social en tots els processos culturals del progrés humà, fa la següent

DECLARACIÓ

Tota la societat valenciana actual deu un homenatge de gratitud a la benmereixent Societat Castellonenca de Cultura, la qual, al costat d'altres insignes institucions i personalitats valencianes, va saber sumar les voluntats i sensibilitats culturals i ideològiques d'aquell temps en un acord lingüístic històric.

Els processos de codificació normativa vinculats a l'escriptura, l'ortografia, la prosòdia, la gramàtica, el lèxic, són expressions de l'autèntica vida de cada llengua: la del seu ús personal i social, la dels estils i registres que la fan present a casa i al treball, a l'oci i a la cultura. I, per tant, a partir d'aquell any 1932, la societat valenciana disposa de les bases essencials, ortogràfiques, gramaticals i lèxiques, per a la seua plena realització com a una societat moderna i oberta al món.

Cal agrair la consolidació i l'expansió normativa i cultural d'aquelles bases ortogràfiques a erudits, gramàtics i escriptors ja traspassats, els quals, en el temps coetani de la Segona República o durant els anys del franquisme, van practicar i van millorar la precisió i la validesa d'aquelles bases: preveres com Lluís Fullana Mira, mestres com Carles Salvador Gimeno, cronistes com Lluís Revest Corzo, erudits com Josep Giner Marco, professors com Manuel Sanchis Guarnier, escriptors com Enric Valor Vives. Valga eixe esplet d'admirables estimadors de la llengua, per a representar totes les anònimes voluntats d'alfabetització, d'estudi i d'aprenentatge de la llengua i la literatura, al si d'associacions i d'iniciatives culturals o cíviques, com ara els cursos de Lo Rat Penat; al si d'iniciatives editorials i periodístiques; als escenaris populars i a través de les ones hertzianes; en la reivindicació dels exiliats i dels emigrants valencians als cinc continents del món; i al si d'un procés de transmissió familiar enmig de les discriminacions socials patides per la llengua durant llargues dècades.

La democràcia i l'autonomia han permés un redreçament en tots els ordes de la vida moderna: en la vida personal i familiar, en l'educació i en la recerca, en l'escriptura i en la lectura, als escenaris i en la comunicació pública. Res no representa millor esta possibilitat exercida pels valencians que l'aprovació per les Corts Valencianes de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (1983) i totes les disposicions positives que s'hi han afegit.

La situació lingüística contemporània, tanmateix, és encara difícil i complexa, ja que ha estat travessada de divisions nominals i formals en una societat unida per l'herència d'una llengua avalada per la grandesa literària dels segles i pel dret a enriquir tal herència amb llibertat. I la llengua, amb les bases normatives del 1932, acara l'alba d'un nou segle en què haurà de conviure de manera fructífera amb l'altra llengua oficial, el castellà, i amb

altres llengües, en un món internacionalitzat i marcat pels avanços tecnològics en els processos de creació i de comunicació.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, hereua de les Normes de Castelló, fa pública una crida a tots els valencians i a totes les valencianes, de qualsevol opinió i situació social, perquè el patrimoni lingüístic i cultural col·lectiu siga respectat i promogut amb el compromís modern de la fidelitat compartida.

L'autèntica fidelitat, l'autèntica estima a una llengua consistix a usar-la amb consciència, amb tolerància, amb capacitat de fer-la viva en qualsevol situació. Rebuda de la història, construïda en cada paraula i en cada acte, permanent i en constant evolució, la llengua és la màxima expressió del pensament, de l'educació, de la comunicació. I el valencià, la nostra llengua, no solament definix la nostra terra, sinó que la posa al mapa solidari i ecològic de la humanitat.

Acord 35/2003

Declaració a propòsit de la constitució
dels òrgans de representació i govern
dels valencians com a conseqüència de
les eleccions autonòmiques i municipals

Acord 35/2003, de 23 de juliol del 2003, sobre declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua a propòsit de la constitució dels òrgans de representació i govern dels valencians com a conseqüència de les eleccions autonòmiques i municipals del 25 de maig del 2003.

A les Corts Valencianes,
al Govern Valencià,
a les Diputacions Provincials i Ajuntaments de la Comunitat Valenciana.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua vol felicitar-vos pel fet d'haver sigut elegits per al càrrec que ocupeu, desitja que reeixiu en la vostra gestió i vol exhortar-vos amablement a compartir esta reflexió sobre l'idioma valencià.

Les actuacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua es regixen per la Llei 7/1998, del 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en el preàmbul de la qual figura part del dictamen «Sobre qüestions lingüístiques» del Consell Valencià de Cultura, del 13 de juliol del 1998, en els principis i criteris del qual s'inspiren.

En la part dispositiva titulada «Sobre la situació social del valencià i el seu ús», que s'inclou en el citat preàmbul, llegim la conclusió següent: «Cal que la qüestió de la nostra llengua pròpia siga sostreta a partir d'ara al debat partidista quotidià i esdevinga així l'objecte d'un debat seré entre els partits per tal d'arribar als consensos més amplis possibles. Al final d'eixe camí

guanyaria la nostra llengua, que vol dir guanyar tots els valencians». I finalitza així: «En l'esperit de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, i en la perspectiva d'enfortir la nostra autoestima com a valencians, d'afirmar i de potenciar la nostra personalitat diferenciada, ha arribat el moment de consensuar primer i d'aplicar després les mesures polítiques que cal prendre amb urgència per a promoure l'ús del valencià als més diversos nivells».

Des d'eixe plantejament, el 15 de juny del 2001, els partits majoritaris de les Corts Valencianes, en elegir els primers vint-i-un acadèmics, signaren també el *Pacte pel valencià. Acords per la promoció del valencià*, amb l'objectiu de crear «un marc compartit perquè la defensa i promoció de la cultura i de la llengua del nostre poble quede al marge de l'enfrontament partidista i es convertisca en una tasca comuna de tots els partits i de totes les institucions», assumint «el compromís de garantir la consecució dels principis que defén la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià».

Tenint en compte este compromís solemne, quan ja s'han constituït els òrgans democràtics de representació i govern dels valencians en l'àmbit de la Generalitat Valenciana i de l'Administració local, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en compliment de la funció de «vetlar per l'ús normal del valencià»,

ACORDA

Fer palesa la urgència que totes les institucions valencianes assumisquen, en l'àmbit de la responsabilitat pròpia, el compromís de complir el manament legal de promoció del valencià segons s'indica en el *Pacte pel valencià*, i que consistix a «concretar, desenrotllar i actualitzar els manaments de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, l'objectiu bàsic de la qual té plena vigència».

I, per això, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua manifesta que, entre els compromisos que considera urgents i que caldria fer efectius amb el consens més gran possible durant el nou període de quatre anys que ara enceten les institucions valencianes, destaquen els següents:

- a) Avaluar si els models d'escolarització diferents garantixen que, en concloure els estudis obligatoris, els alumnes coneixen les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana de manera suficient i en

- condicions d'igualtat, i aplicar criteris eficaços per a corregir les possibles deficiències que s'hi observen.
- b) Donar suport especial als programes d'escolarització que tenen el valencià com a llengua bàsica d'ensenyança, tant per als alumnes valencianoparlants com per als alumnes castellanoparlants escolaritzats en programes d'immersió lingüística.
 - c) Catalogar els llocs de treball d'Educació Infantil, Primària i Secundària Obligatòria com a bilingües, garantint que tot el professorat que els ocupe tinga un coneixement suficient i adequat de valencià oral i escrit per a eixos nivells.
 - d) Dotar els centres de Secundària, Batxillerat i Cicles Formatius del professorat suficient per a cobrir l'ensenyança en valencià, i que això tinga continuïtat en la universitat, a fi que els alumnes que opten per estudiar en valencià siguen atesos com cal.
 - e) Incloure en els certificats de coneixements de valencià del professorat, així com dels graduats o llicenciats que opten a la docència, les titulacions universitàries específiques dels estudis superiors de valencià, així com les equivalències corresponents.
 - f) Garantir el dret dels ciutadans d'usar i ser atesos en valencià en l'Administració pública, assegurant la capacitació lingüística adequada dels funcionaris i treballadors públics.
 - g) Fer que la RTVV siga un verdader instrument de foment de la llengua, amb una programació en valencià de qualitat, i afavorir la seua presència en tots els àmbits comunicatius.
 - h) Impulsar actuacions perquè s'establisca entre totes les administracions una xàrcia de tècnics d'animació, dinamització i promoció de l'ús del valencià.
 - i) Fomentar la publicitat en valencià i ajudar la premsa i els altres mitjans de comunicació que s'editen o s'expressen en valencià.
 - j) Afavorir les indústries culturals en valencià i ajudar les entitats cíviques i culturals que prioritzen l'ús del valencià en les seues actuacions, especialment en les activitats predilectes dels jòvens.
 - k) Tractar que tots els grups polítics sense excepció compreguen i acorden que els representants del poble valencià en les diferents

institucions han de conèixer el valencià, estimar-lo i usar-lo, convertint-se així en espill dels ciutadans i en un exemple de civisme, de recuperació i promoció del valencià.

Tingueu, per tant, la seguretat que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, conscient també de la seua responsabilitat, vos oferix la seua col·laboració per a dur a terme totes eixes actuacions.

A més, volem encoratjar-vos perquè, a partir del pròxim 23 de novembre del 2003, celebrem el XX aniversari de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià amb un ferm compromís per la llengua. És el moment de donar un nou impuls al foment de l'ús del valencià amb actuacions unitàries de les nostres institucions dirigides a potenciar l'estima de la societat valenciana per ella mateixa i per la seua llengua pròpia, tractant que tots els que vivim i treballem en la Comunitat Valenciana visquem en harmonia, amb voluntat de fer del valencià un instrument de convivència.

Acord 41/2003

Declaració amb motiu del vinté
aniversari de la Llei d'Ús i
Ensenyament del Valencià

Acord 41/2003, de 20 de novembre del 2003, sobre Declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua amb motiu del vinté aniversari de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.

**DECLARACIÓ INSTITUCIONAL DE L'ACADÈMIA VALENCIANA
DE LA LLENGUA AMB MOTIU DEL VINTÉ ANIVERSARI
DE LA LLEI D'ÚS I ENSENYAMENT DEL VALENCIÀ**

En complir-se el vinté aniversari de l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, conscient de la transcendència que va tindre en el seu dia l'aprovació d'eixe instrument legal bàsic per a impulsar la recuperació del valencià, fa la següent

DECLARACIÓ

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), aprovada el dia 18 de novembre del 1983 en la ciutat d'Alacant, va convertir l'Administració en general i, en concret, el sistema educatiu, en agents especials del procés de recuperació de l'ús del valencià, i va encomanar al Govern valencià «la direcció tècnica i coordinació» d'este procés.

Els diferents governs valencians han ampliat el marc legal per al foment de la llengua, amb iniciatives com la creació de la Radiotelevisió Valenciana, que té com un dels seus principis inspiradors la «promoció del valencià»; de la Direcció General de Política Lingüística, com a instrument de planificació; i, finalment, de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, com a ens de referència normativa.

Després de dos-cents setanta-sis anys de supressió de l'ús públic i oficial del valencià, l'aprovació de la LUEV s'ha de considerar com una fita històrica. A partir del 1983, el valencià, coincidint amb una llarga reivindicació de la nostra societat, deixà legalment de ser marginat i, en conseqüència, la Generalitat encetà un procés de promoció i foment de la llengua amb l'objectiu final d'assolir «l'equiparació efectiva amb el castellà i garantir l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes en condició d'igualtat».

Al cap de vint anys, i a pesar que hi ha hagut etapes i ritmes d'aplicació diferents, el balanç general és positiu, bé que encara no satisfactori, com recentment ha reconegut també el Consell Valencià de Cultura. Cal propiciar un nou impuls per a aconseguir una situació de plena normalitat.

L'any 2001, a l'hora d'elegir els primers vint-i-un membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, els principals partits parlamentaris signaren el *Pacte pel Valencià* amb la voluntat de conciliar «un marc compartit perquè la defensa i promoció de la cultura i de la llengua del nostre poble [...] es convertisca en una tasca comuna de tots els partits i de totes les institucions», a fi de «concretar, desenrotllar i actualitzar els manaments de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià». Una bona manera de celebrar este aniversari és reivindicar la vigència d'eixe pacte, tractar d'implicar totes les forces polítiques i culturals, i demanar a l'Administració que complisca tots els compromisos que se signaren.

En la mateixa línia, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua considera molt positius els «Criteris d'ús del valencià en l'àmbit administratiu de la Generalitat Valenciana», que la Comissió Interdepartamental per a l'Aplicació de l'Ús del Valencià va establir a Ares del Mestre el passat dia 1 d'octubre.

Valorem encertadament que en el document d'Ares es declare explícitament que «l'Administració valenciana ha de ser exemple de referència i marcar determinades pautes d'usos lingüístics, respectant sempre els drets

individuals de les persones i, des dels principis de tolerància, respecte i aplicació de la llei, ja que només des d'estes premisses es poden generar actituds lingüístiques positives que se sumen a la recuperació i l'ús social del valencià». Esta actitud exemplar, que impulsa la Generalitat Valenciana, hauria d'estendre's també a l'Administració local, a l'Administració perifèrica de l'Estat, a l'Administració de Justícia, als mitjans de comunicació i a les diferents confessions religioses, entre altres àmbits.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que té present el seu compromís social, ofereix la seua col·laboració a tots estos sectors per a contribuir a esta empresa col·lectiva en tot allò que siga propi de les seues competències.

Perquè la recuperació del valencià siga efectiva cal, de nou i com sempre, el concurs de tota la societat valenciana. Seria improcedent atribuir exclusivament els possibles èxits i fracassos d'este procés a l'acció dels governs o de les institucions públiques, per bé que esta siga fonamental per a avançar en la normalització lingüística del valencià. Les causes per les quals decau o es recupera el vigor d'una llengua són múltiples i complexes. Restablir el seu ús implica molt sovint alterar pautes de comportament que han arrelat profundament en l'actitud lingüística de les persones. La recuperació de l'ús i la dignificació del valencià és, per tant, obra de tots.

Per això, en este vinté aniversari de la llei, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua vol reconèixer especialment la labor que han dut a terme, dia a dia, els professors que han contribuït a situar el valencià en una posició de normalitat en l'àmbit educatiu, inculcant hàbits de conducta tolerant i comprensiva entre els jòvens, i formant-los en la competència lingüística necessària. Digna d'elogi és també la tasca dels funcionaris i dels treballadors públics, entre els quals destaquen especialment els tècnics i dinamitzadors lingüístics. Gràcies a una bona part del funcionariat, el valencià ha tornat a ser també la llengua normal de l'Administració pública.

El reconeixement de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua s'estén també al treball dels escriptors, investigadors, capellans, periodistes, locutors, actors, cantants i, en general, al de tots aquells que, amb el seu exemple de fidelitat al valencià, han contribuït, i contribuïxen, al manteniment de la vitalitat de la llengua. Finalment, l'homenatge de gratitud de la nostra institució és per al conjunt de ciutadans i ciutadanes valencians que, després

de passar nombroses vicissituds, han continuat segle rere segle fent ús de la seua llengua amb una notable lleialtat. Sens dubte, l'actitud de tots ells és indispensable perquè esta societat confie en si mateixa i encare el futur de manera cohesionada, perquè no podem oblidar que el valencià és una de les principals senyes d'identitat del poble valencià.

Per això, l'autèntica estima a la nostra llengua consistix a fer-la viva en qualsevol situació i a dignificar-la i prestigiar-la com correspon a qualsevol llengua de cultura.

Acord 43/2003

Declaració sobre el nom i entitat del
valencià i sobre la normativa oficial
vigent

**Acord número 43/2003, de 19 de desembre del 2003,
sobre Declaració del Ple de l'Acadèmia Valenciana de la
Llengua sobre el nom i entitat del valencià i sobre la
normativa oficial vigent.**

**DECLARACIÓ DEL PLE DE L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA
LLENGUA SOBRE EL NOM I ENTITAT DEL VALENCIÀ
I SOBRE LA NORMATIVA OFICIAL VIGENT**

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, reunida en sessió plenària el 19 de desembre del 2003, tenint en compte que una de les seues competències és la de «vetlar per l'ús normal del valencià i defensar la seua denominació i entitat» (art. 7 de la Llei de Creació de l'AVL) ha acordat fer pública esta

DECLARACIÓ

L'article 4 de la Llei de Creació de l'AVL estableix que «els principis i criteris que han d'inspirar l'actuació de l'Acadèmia són els que es desprenen del dictamen aprovat pel Consell Valencià de Cultura el 13 de juliol del 1998 i que figura en el preàmbul d'esta llei».

El dictamen del Consell Valencià de Cultura, pel que fa al nom i la naturalesa del valencià, en l'apartat «Sobre el nom, la naturalesa i la codificació del valencià», assenyala:

Pel que fa al nom:

- a) «El nostre Estatut d'Autonomia denomina «valencià» a la llengua pròpia dels valencians, i per tant este terme ha de ser utilitzat en el marc institucional, sense que tinga caràcter excoient.»
- b) «L'esmentada denominació «valencià», i també les denominacions «llengua pròpia dels valencians» o «idioma valencià», o altres, avalades per la tradició històrica valenciana, l'ús popular, o la legalitat vigent, no són ni han de ser objecte de qüestionament o polèmica. Totes servixen per a designar la nostra llengua pròpia, la qual compartix la condició d'idioma oficial amb el castellà.»

Pel que fa a la naturalesa:

«El valencià, idioma històric i propi de la Comunitat Valenciana, forma part del sistema lingüístic que els corresponents Estatuts d'Autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia.»

Partint d'estos plantejaments, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua estima convenient fer la següent

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL

1. La denominació de *valencià* és tradicional, històrica, legal, estatutària i, per tant, la més adequada al marc institucional.
2. Esta denominació no és incompatible ni ha d'entrar en contradicció amb altres denominacions també tradicionals, històriques i legals, que rep la llengua pròpia dels valencians.
3. El nom de la llengua i la seua naturalesa no han de ser objecte de polèmiques inútils ni de cap classe d'instrumentació cultural, social ni política, ja que això només contribuïx a fomentar la desunió entre els parlants, a dificultar la promoció del seu ús i a obstaculitzar la seua normalitat plena.

4. La diversitat onomàstica del valencià no pot servir de base a iniciatives que projecten una imatge fragmentada del sistema lingüístic que els valencians compartim amb altres territoris. Les iniciatives que adopten els poders públics per a difondre el valencià fora del nostre àmbit lingüístic tenen tot el reconeixement de l'AVL. En tot cas, estes han de garantir la difusió de la nostra peculiaritat idiomàtica i s'han d'ajustar a criteris conceptuals i onomàstics de caràcter integrador.
5. En el moment oportú, l'AVL elaborarà un dictamen detallat i precís sobre les qüestions anteriors.
6. L'AVL demana a les institucions públiques ser consultada en tots els casos en els quals es legisle o es prenguen iniciatives sobre el valencià, en allò que afecte les competències legals que té atribuïdes.
7. Finalment, l'AVL recorda que el referent normatiu oficial del valencià, aprovat en els acords plenaris del 25 de març i del 20 de maig del 2002, està en plena vigència i que, per tant, totes les administracions públiques valencianes i totes les entitats privades que reben finançament públic tenen l'obligació de respectar-lo, d'acord amb l'article 5 de la llei per la qual es crea la institució.

Acord 13/2004

Propostes per a un llibre d'estil que
servisca de marc de referència a les
editorials valencianes per a
l'elaboració de materials curriculars
en valencià

Acord 13/2004, de 26 de març del 2004, mitjançant el qual l'AVL acorda i fa seu el document «Propostes per a un llibre d'estil que servisca de marc de referència a les editorials valencianes per a l'elaboració de materials curriculars en valencià» com a punt de partida i marc de referència per a l'elaboració de materials curriculars en valencià.

Acord del Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, de 26 de març del 2004, pel qual s'aprova el document «Propostes per a un llibre d'estil que servisca de marc de referència a les editorials valencianes per a l'elaboració de materials curriculars en valencià».

Atés que el Ple de l'AVL en la seua reunió del 9 de desembre del 2002 va acordar reunir-se amb els editors i el món dels ensenyants per a dialogar sobre l'adequació dels llibres de text a la normativa de l'AVL, a partir d'una primera proposta de document aprovada pel Ple (Acord 26/2002, sobre orientacions i suggeriments per a l'elaboració de materials curriculars escrits en valencià, en relació als acords normatius de l'AVL de 25 de març i de 20 de maig del 2002).

Atés que el 6 de febrer del 2003 es va constituir la Comissió encarregada de dialogar amb els editors i els sectors educatius, integrada pels acadèmics senyors Ahuir i López, Colomina i Castanyer, Doménech Zornoza i Meseguer Pallarés.

Atés que esta Comissió ha celebrat 10 reunions amb l'Associació d'Editors del País Valencià (19 de febrer, 20 de març, 15 d'abril, 20 de maig, 17 de juny, 15 de juliol, 27 de setembre, 14 d'octubre, 25 de novembre i 16 de desembre).

Atés que la Comissió i els representants de l'Associació d'Editors del País Valencià han aprovat per unanimitat el document «Propostes per a un llibre d'estil que servisca de marc de referència a les editorials valencianes per a l'elaboració de materials curriculars en valencià».

El Ple de l'AVL acorda i fa seu el document com a punt de partida i marc de referència per a l'elaboració de materials curriculars en valencià.

**DOCUMENT «PROPOSTES PER A UN LLIBRE D'ESTIL QUE
SERVISCA DE MARC DE REFERÈNCIA A LES EDITORIALS
VALENCIANES PER A L'ELABORACIÓ DE MATERIALS
CURRICULARS EN VALENCIÀ»**

CONSIDERACIONS DE CARÀCTER GENERAL

Introducció

El propòsit del present document, fruit de l'acord entre l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i l'Associació d'Editors del País Valencià, és orientar autors i editors en alguns aspectes del model de llengua a usar en els llibres de text i d'altres materials curriculars escrits en valencià, ja es tracte de llibres de Valencià: Llengua i Literatura, ja siguen llibres que tinguen per objecte el tractament d'unes altres matèries acadèmiques.

L'àmbit d'actuació de les propostes és essencialment el de l'Educació Obligatoria, tot i referir-se alguna vegada al Batxillerat i els Cicles Formatius, tenint en compte que, per al compliment de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, el sistema educatiu obligatori ha de garantir la competència lingüística i comunicativa tant en castellà com en valencià.

La present proposta considera que la llengua té en l'educació una importància que supera l'àmbit lingüístic. Així, cal subratllar el valor de la participació dels criteris lingüístics i discursius en els plantejaments pedagògics i la seua renovació, en la valoració de la cultura de l'estudiant, i en la vinculació de l'escola al medi. I en eixe sentit, cal agrair l'esforç pràctic i constant dels sectors editorials i dels ensenyants que, dins el sistema educatiu valencià, han provat d'aplicar eixos actius metodològics, que han resultat importants en el procés de redreçament lingüístic.

El document adopta un to orientatiu i no té cap caràcter impositiu, es basa en els acords normatius de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i té en compte la pràctica seguida majoritàriament per les editorials que publiquen

llibres de text en valencià. Aporta una línia a seguir, susceptible de modificacions, de millores, d'adequacions a les distintes realitats promogudes per l'evolució de les decisions de l'AVL i pels sectors editorials, el professorat i els sectors educatius. El valor de l'acord dependrà, en bona mesura, de l'ús i la utilitat que tinga en el món educatiu. Cal subratllar, precisament, que el document i les seues propostes es consideren adients i útils amb independència de les característiques que tinguen en el futur les decisions institucionals sobre homologació de texts educatius.

Condicionants sociolingüístics

Els condicionants sociolingüístics del valencià, marcats per factors com la minorització cultural i lingüística i el debat identitari, i les necessitats psicopedagògiques de la tasca educativa demanen que el model de llengua estàndard s'ajuste tant com siga possible a la realitat lingüística valenciana, és a dir, ha de ser un model socialment acceptable, que siga assumible pels docents i pels pares, i que siga proper als xiquets i les xiquetes. Alhora s'ha d'adequar a la diversitat de contextos comunicatius i de graus de formalitat que es donen en l'àmbit escolar, però també, i al mateix temps, ha de preservar la convergència amb els models de tot el sistema lingüístic.

En eixa línia, cal garantir i impulsar la competència lingüística del professorat, no sols de valencià sinó també dels altres àmbits professionals i educatius.

D'altra banda, és objectiu important l'atenció a la situació que viuen molts parlants d'inseguretat en l'ús de la llengua pròpia, fruit en part de la interferència lingüística del castellà i d'altres factors, com els vinculats als usos formals o al nivell de coneixement de la normativa.

Cal eliminar els prejudis i els estereotips lingüístics, condicionats per factors socials, que dificulten la construcció del model de llengua referencial, ja que els parlants poden rebutjar determinades solucions lingüístiques per considerar-les estranyes o alienes a la pròpia varietat o, fins i tot, a la pròpia llengua.

Un altre prejudi, resultat de confusions semblants a les ací esmentades, és el fet de desconsiderar solucions valencianes en l'àmbit normatiu per creure-

les menys formals o menys habituals en altres territoris del sistema lingüístic. Eixa classe de confusions és conseqüència, també, d'identificar de manera mecànica límits lingüístics amb límits territorials.

Condicionants del període o etapa evolutiva

Unes determinades formes, un lèxic determinat, una determinada manera d'exposar els continguts de l'àrea curricular, poden ser molt correctes, però poden tindre el problema de no adequar-se al període o etapa evolutiva dels receptors. La selecció de les formes lingüístiques, del lèxic, etc., haurà de contemplar necessàriament les possibilitats reals d'assimilació que són pròpies del receptor d'una determinada etapa evolutiva. Caldrà, per tant, una adequació a cada situació pel que fa al grau de maduresa.

El sistema educatiu, sobretot en els nivells més bàsics, ha de permetre a l'estudiant l'accessibilitat al domini de la seua modalitat lingüística més pròxima i, de manera progressiva, al model estàndard amb les particularitats que puga adoptar en els diversos territoris, és a dir, a les solucions lingüístiques més destacades de les altres varietats geogràfiques, històriques o socials.

En tot moment seria bo tindre en compte els elements lingüístics que ja són coneguts pel receptor, l'estudiant d'un determinat curs, cicle o etapa educatius. A eixe principi responen les pautes orientatives del present document. Allò que resulta més senzill d'assimilar per part de l'alumnat ha de ser tingut en compte com a qüestió de tractament immediat. Les formes lingüístiques que són susceptibles d'un aprenentatge més fàcil seran les contemplades en la redacció dels texts dels nivells educatius inferiors, i, progressivament, s'incrementarà el grau de dificultat.

Partir de l'atenció prioritària a la realitat lingüística immediata

Cal treballar per aconseguir un efecte d'identificació entre la llengua de la realitat immediata de l'aprenent i els continguts i les formes dels manuals, tenint en compte els diversos nivells d'ús i sense que això supose una reducció de l'idioma a un nivell familiar o col·loquial.

El coneixement de les diverses modalitats dialectals és un recurs òptim per a lluitar contra els prejudicis. I en eixa tasca la comunitat educativa i tot el sector del llibre (llibres de text, material complementari, llibres de lectura, etc.), tenen un important paper, ja que cal posar a l'abast de l'alumnat tot un ventall de texts orals i escrits que el familiaritzen amb les maneres de dir d'altres llocs. En els llibres de text s'ha d'emprar un registre formal en l'exposició, han de prevaldre-hi el rigor i la claredat expositiva, perquè són vehicles d'accés al coneixement i a la cultura, i alhora han d'oferir tota la variació de registres possibles pel seu component de reforç de l'expressió oral.

En qualsevol cas, es considera que cal dedicar un esforç especial pel que fa a la utilització de formes genuïnes valencianes vives i ben documentades. Si es té en compte que la genuïtat és una consideració de base antropològica o sociològica, l'educació permet una gradació evolutiva d'usos i coneixements lingüístics que fan possible vincular la genuïtat al descobriment de la diversitat social i territorial, als components generals de la cultura i a la situació de multilingüisme de la societat valenciana.

L'objectiu del sistema educatiu, i també del material didàctic que s'hi faça servir, ha de ser el desplegament de la competència multilectal de l'alumnat, i per a aconseguir-ho s'ha de partir de la pròpia varietat com a instrument bàsic d'aprenentatge i desplegar progressivament el coneixement actiu de l'estàndard. En els primers nivells de l'ensenyament obligatori, i emmarcats pels límits de correcció normatius, el model lingüístic escolar ha de ser útil dins i fora de l'aula i no massa allunyat del model que s'ha après a casa, perquè pugua ser vehicle real de comunicació en totes les situacions possibles.

Propostes de comprensió i expressió oral

La societat de l'audiovisual ha fomentat l'oralitat en tots els àmbits comunicatius i creatius. Això és una realitat molt important per a l'educació: per a la classe de materials que incorpora un llibre de text, i per a les situacions de comunicació i d'aprenentatge a l'aula.

Així, convé fer propostes en la línia indicada, que tinguen presents no sols elements referits a la comprensió i l'expressió escrita, sinó també a la comprensió i l'expressió oral.

Tipologia textual variada

Els materials curriculars complementaris generen un tipus eclèctic de textualitat, de base expositiva, però que inclouen seqüències instructives, narratives, descriptives i argumentatives. I alhora, presenten una singular polifonia enunciativa. La qualitat pedagògica i lingüística dels materials, per tant, és correlativa de l'organització dels dos factors esmentats. Es recomana que, potenciant l'àmbit valencià propi, s'oferisca una extensa varietat de texts pel que fa a gèneres, autors, època, diversitat geogràfica, etc. La diversitat textual resulta enriquidora i fa que l'alumne s'adone de les diferències que apareixen en els diversos texts en funció d'algun dels factors indicats.

Encara que el present document tracta aspectes del model lingüístic escolar, cal tindre en compte que la llengua de l'escola es relaciona amb contextos de gran influència en els models i usos socials de les persones, com els mitjans de comunicació, la difusió del coneixement i la ciència, i la literatura.

Adequació dels diferents nivells d'ús

Pel que fa al model de llengua, en les diferents varietats de texts dels materials educatius, i en general, en els texts expositius emprats en les assignatures i continguts en què la llengua és vehicular, són particularment necessàries la cohesió i la coherència.

A més, entre altres factors comunicatius importants per a l'adequació, en tot moment i en qualsevol etapa i cicle educatiu, cal conjugar la claredat i el rigor, tot tenint present que eixos dos aspectes no són, de cap manera, contradictoris.

L'adequació dels diferents nivells d'ús en els materials curriculars es vincula a diferents criteris, entre els quals destaquen el de la diversitat de nivells d'ús en funció de la tipologia textual, i el de la diversitat en funció de les situacions comunicatives.

Encara que els tipus de texts solen implicar diversos nivells alhora, si les característiques peculiars de cada text són vistes per l'alumnat com a

delimitadores d'un nivell d'ús o un altre, es facilita pedagògicament el reconeixement, la valoració i la construcció adequada de texts en funció del nivell d'ús. I, en tot cas, la relació de cadascuna de les diferents situacions comunicatives vinculades a un text amb un determinat nivell d'ús, és rellevant especialment en un aprenentatge destinat a ser vàlid en una societat complexa.

CRITERIS ESPECÍFICS

ADVERTIMENTS:

1. Al llarg del document, les llistes d'elements gramaticals o lèxics s'utilitzen només com a exemples a seguir.
2. Les solucions lingüístiques proposades fan referència al model de llengua de redacció dels llibres de text, i no al dels texts citats, que poden seguir altres models.
3. Els criteris específics del document es basen en: *a)* la preferència per unes formes determinades; *b)* l'opcionalitat de formes alternatives, i *c)* la gradualitat en l'aplicació d'algunes formes.
4. La casuística dels criteris i exemples del document, no pot incloure tots els aspectes que caldrà sumar en un llibre d'estil exhaustiu. Des del punt de mira del present document, hi ha dos àmbits particularment importants i atractius no tractats: els aspectes sintàctics i la fraseologia. S'entén, de manera implícita, que caldria aplicar-hi els mateixos criteris que les orientacions proposen per als aspectes fonètics, morfològics i lèxics. A més, caldrà incorporar altres aspectes d'estilística, de valoració de la variació geogràfica i, fins i tot, d'usos gràfics i visuals, i de nomenclatura i designació.

Tots els aspectes ací enumerats formaran part del creixement de les propostes, tant en funció dels hàbits del sector editorial, com dels acords successius de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

CRITERIS

1. Ortografia i fonètica

- 1.1. Accentuació de les *ee* segons la fonètica del valencià, en paraules com les següents, acabades en:

-é:	<i>alé, vosté, alié, acetilé...</i>
-és:	<i>anglés, marqués, admés, comprés...</i>
-én:	<i>aprén, comprén, defén, mossén...</i>
-éixer:	<i>conéixer, meréixer, paréixer, aparéixer...</i>
-éncer:	<i>véncer, convéncer...</i>
-ényer:	<i>atényer, constrényer, empényer, estrényer...</i>
-éiem:	<i>féiem, créiem, tréiem, véiem...</i>
-éieu:	<i>féieu, créieu, tréieu, véieu...</i>
-ol:	<i>terratrémol, pésol, cércol, térbol...</i>
-ia:	<i>séquia, sénia, sépia...</i>

S'exceptuen l'interrogatiu i relatiu tònic *què* i la conjunció *perquè*.

- 1.2. Adopció de formes amb el vocalisme i el consonantisme propis de la llengua clàssica i mantinguts pel valencià modern, en paraules com les següents i els seus derivats:

- 1.2.1. Amb manteniment de la *a*:

<i>arrancar</i>	<i>xarrar</i>
<i>avançar</i>	<i>caragol (caragolar)</i>
<i>llançar</i>	<i>carabassa</i>
<i>nadar</i>	<i>bambolla</i>
<i>traure (contraure,</i>	
<i>distraure, retraure)</i>	

- 1.2.2. Amb manteniment de la *e*:

<i>redó (arredonir)</i>	<i>cordell</i>
<i>fenoll</i>	<i>renyó</i>

1.2.3. Sense ròtica adventícia:

alfàbega

murta

cartó

(Però s'usaran amb ròtica la forma tradicional *tesor* i l'etimològica *orquestra*.)

2. Morfologia i sintaxi

2.1. Adopció de formes preferents

- 2.1.1. Usarem preferentment *ens* en posició proclítica i en posició enclítica darrere de vocal: *ens miren, escriure'ns*.
- 2.1.2. Usarem preferentment *vos* en posició enclítica darrere de vocal (*tindre-vos, escriure-vos*) i opcionalment al costat de la forma *us* en posició proclítica (*vos dóna/us dóna*).
- 2.1.3. Usarem les formes dels possessius amb *-u-*: *meua, meues, teua, teues, seua, seues*.
- 2.1.4. Ús preferent dels numerals cardinals (*huit, dihuit, dèssset, dènou*) i de les formes dels numerals ordinals *cinqué, sisé, seté...*
- 2.1.5. En els verbs incoatius s'adoptaran les formes amb l'increment *-isc-* en la primera persona del singular del present d'indicatiu i en les persones primera, segona i tercera del singular i en la tercera del plural del present de subjuntiu: *servisc, servisca, servisques, servisca, servisquen*.
- 2.1.6. En els verbs *complir, establir, oferir, omplir, reblir* i *sofrir* usarem preferentment els participis en *-it*: *complit, establit, oferit, omplit, reblit* i *sofrit*.
- 2.1.7. Usarem preferentment els imperfects de subjuntiu acabats en *-ara, -era, -ira*: *cantara, vinguera, patira*.

- 2.1.8. Adoptarem com a formes preferents els adverbis: *enguany, enjorn, prompte, despús-demà, despús-ahir, despús-anit, ací, avant, arrere*.
 - 2.1.9. Farem la distinció entre les preposicions *per* i *per a*: *ho he fet per tu* vs. *ho he fet per a tu*; *he vingut per donar-te el regal* vs. *Aquell aparell no aprofitava per a fer experiments*.
 - 2.1.10. Es farà la concordança del participi passat precedit per un pronom acusatiu femení: *Eixa cançó ja l'havia sentida*; *eixes pel·lícules no les he vistes*.
 - 2.1.11. Ús de la preposició *com a* tant en sentit predicatiu com en sentit comparatiu: «*com a persona és excel·lent*», «*s'ho menjaven com a llops*», «*obria uns ulls com a plats*».
- 2.2. Formes opcionals
- 2.2.1. Usarem indistintament els plurals en *-s* i en *-os* de les paraules acabades en *-sc*, *-st* i *-xt*: *boscs* o *boscós*, *discs* o *discos*, *foscs* o *foscós*; *gusts* o *gustos*, *manifests* o *manifestos*, *trists* o *tristos*, *texts* o *textos*, *pretexts* o *pretextos*, *contexts* o *contextos*.
 - 2.2.2. Usarem indistintament els plurals en *-ns* i en *-s* en casos com ara: *màrgens* o *marges*, *òrfens* o *orfes*, *òrguens* o *orgues*, *ràvens* o *raves*, *tèrmens* o *termes*, *vèrgens* o *verges*. En el cas del plural d'*home* i de *jove*, s'aconsella l'ús preferent dels plurals en *-ns*, clàssics i mantinguts amb vitalitat (*hòmens, jóvens*).
 - 2.2.3. En el verb *ser*, ús opcional de les formes *sigut* o *estat* del participi, i de les formes *ets* o *eres* del present d'indicatiu.
 - 2.2.4. Ús opcional dels infinitius *veure* o *vore* i formes flexives i derivades.
- 2.3. Formes d'aplicació gradual
- 2.3.1. En els primers cursos de l'Educació Primària s'usaran les formes dels demostratius simples de primer i segon grau de la dixi: *este, esta, estos, estas*; *eixe, eixa, eixos, eixes*. Posteriorment, s'usaran de manera opcional les formes simples (*este, eixe...*) o les reforçades

(*aquest, aquesta, aquests o aquestos, aquestes; aqueix, aqueixa, aqueixos, aqueixes*).

- 2.3.2. En els primers cursos de l'Educació Primària usarem els verbs incoatius amb l'increment *-ix-*: *servixes, servix, servixen*. Posteriorment, s'usaran de manera opcional les variants en *-ix* (*servix...*) o les variants en *-eix* (*serveixes, serveix, serveixen*).
- 2.3.3. En els primers cursos de l'Educació Primària usarem els verbs *tindre* i *vindre* i els seus derivats. Posteriorment, s'usaran de manera opcional les variants en *-dre* o les formes *tenir* i *venir* i els seus derivats.

3. Lèxic

3.1. Adopció de formes preferents

En el vocabulari bàsic, convé l'adopció d'un model de llengua que presente com a solucions preferents les pròpies del valencià general. Com a mostra, podem esmentar les paraules següents:

<i>xic</i>	<i>safanòria</i>
<i>vesprada</i>	<i>fesol</i>
<i>rogle</i>	<i>alfals</i>
<i>faena</i>	<i>gesmil</i>
<i>xiquet</i>	<i>rabosa</i>
<i>joguèt</i>	<i>rata penada</i>
<i>vidriola</i>	<i>melic</i>
<i>engrunsar</i>	<i>bigot</i>
<i>arrapar</i>	<i>muscle</i>
<i>ois</i>	<i>tòs</i>
<i>pallola</i>	<i>calça</i>
<i>plgota</i>	<i>calcetí</i>
<i>espill</i>	<i>nuc</i>
<i>granera</i>	<i>nugar</i>
<i>poal</i>	<i>conversa</i>
<i>pitxer</i>	<i>tocar (a la porta)</i>
<i>llima</i>	

(Els sinònims d'algunes de les paraules anteriors, vius en altres regions de l'idioma, poden aparèixer en els texts i les lectures complementàries subministrades als alumnes: d'eixa manera es fomentarà un plausible coneixement passiu de la riquesa lèxica de la nostra llengua.)

3.2. Formes opcionals

En el vocabulari bàsic és bo que alternen solucions ben documentades i de molta extensió en els nostres parlars actuals, com ara:

<i>agafar</i> o <i>agarrar</i>	<i>iaio</i> o <i>avi</i>
<i>arrel</i> o <i>rail</i>	<i>inflar</i> o <i>unflar</i>
<i>arribar</i> o <i>aplegar</i>	<i>juí</i> , <i>perjuí</i> , <i>prejuí</i> o <i>judici</i> ,
<i>defendre</i> o <i>defensar</i>	<i>perjudici</i> , <i>prejudici</i>
<i>desenrotllar</i> , <i>desplegar</i> o	<i>milotxa</i> o <i>catxerulo</i>
<i>desenvolupar</i>	<i>paréixer</i> o <i>semblar</i>
<i>l'endemà</i> o <i>el sendemà</i>	<i>servei</i>
<i>fumeral</i> o <i>ximenera</i>	<i>vacacions</i> o <i>vacances</i>

(Convé tindre en compte que moltes de les parelles del present apartat i del següent no estan formades per lexemes utilitzables en els mateixos contexts. Així, paraules com *iaio*, *agarrar*, *corfa* o *trellat* són perfectament vàlides en el llenguatge vehicular de formalitat mitjana o baixa, però en textos de molta formalitat (una narració històrica o una descripció geològica, per exemple) són preferibles les variants *avi*, *agafar*, *escorça* o *seny*.)

3.3. Formes d'aplicació gradual

En molts casos és convenient començar usant en Educació Primària les solucions més habituals en el valencià modern, i reservar per a l'ESO la introducció de les altres variants, a vegades més antigues i sovint més generals en altres regions del sistema lingüístic. Això es farà en casos com els següents:

Introducció en Educació Primària i manteniment en els altres cicles	Introducció al llarg de l'ESO
<i>alacrà</i>	<i>escorpi</i>
<i>albelló</i>	<i>claveguera</i>
<i>arena</i>	<i>sorra</i>
<i>corder</i>	<i>anyell</i>
<i>corfa</i>	<i>escorça</i>
<i>escaló</i>	<i>graó</i>
<i>estrela</i>	<i>estel</i>
<i>llanda</i>	<i>llauna</i>
<i>trellat</i>	<i>seny</i>
<i>xicotet</i>	<i>petit</i>

Acord 17/2004

Creació d'una ponència per a
l'elaboració d'un document sobre
l'onomàstica de la llengua

Acord 17/2004, de 25 de juny del 2004, sobre creació d'una ponència per a l'elaboració d'un document sobre l'onomàstica de la llengua.

El Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en la sessió celebrada el dia 19 de desembre del 2003 va acordar fer pública una Declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre el nom i entitat del valencià i sobre la normativa oficial vigent.

És una declaració conseqüent amb la seua competència de «vetlar per l'ús normal del valencià i defensar la seua denominació i entitat» (art. 7 de la Llei de Creació de l'AVL). S'assumeix el compliment del manament legal des dels criteris establits en el Dictamen del Consell Valencià de Cultura de 13 de juliol del 1998, que figura en el preàmbul d'esta llei, «els principis i criteris» del qual (segons l'article 4 de la Llei) «han d'inspirar l'actuació de l'Acadèmia».

En la declaració s'assenyala quins són els criteris inspiradors, pel que fa al nom i la naturalesa del valencià:

- a) «El nostre Estatut d'Autonomia denomina «valencià» a la llengua pròpia dels valencians, i per tant este terme ha de ser utilitzat en el marc institucional, sense que tinga caràcter excloent.»
- b) «L'esmentada denominació «valencià», i també les denominacions «llengua pròpia dels valencians» o «idioma valencià», o altres, avalades per la tradició històrica valenciana, l'ús popular, o la legalitat vigent, no són ni han de ser objecte de qüestionament o

polèmica. Totes servixen per a designar la nostra llengua pròpia, la qual compartix la condició d'idioma oficial amb el castellà.»

- c) «El valencià, idioma històric i propi de la Comunitat Valenciana, forma part del sistema lingüístic que els corresponents estatuts d'autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia.»

Partint d'estos plantejaments, considerant-los indisolublement relacionats, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua va establir al respecte:

1. La denominació de valencià és tradicional, històrica, legal i, per tant, la més adequada al marc institucional.
2. Esta denominació no és incompatible ni ha d'entrar en contradicció amb altres denominacions també tradicionals, històriques i legals, que rep la llengua pròpia dels valencians.
3. El nom de la llengua i la seua naturalesa no han de ser objecte de polèmiques inútils ni de cap classe d'instrumentalització cultural, social ni política, ja que això només contribueix a fomentar la desunió entre els parlants, a dificultar la promoció del seu ús i a obstaculitzar la seua normalitat plena.
4. La diversitat onomàstica del valencià no pot servir de base a iniciatives que projecten una imatge fragmentada del sistema lingüístic que els valencians compartim amb altres territoris. Les iniciatives que adopten els poders públics per a difondre el valencià fora del nostre àmbit lingüístic tenen tot el reconeixement de l'AVL. En tot cas, estes han de garantir la difusió de la nostra peculiaritat idiomàtica i s'han d'ajustar a criteris conceptuals i onomàstics de caràcter integrador.
5. En el moment oportú, l'AVL elaborarà un dictamen detallat i precís sobre les qüestions anteriors.

Per tot això, el Ple

ACORDA

Des del respecte més absolut a la legalitat estatutària, constituir una ponència que elabore propostes que conduïsquen a aprovar el dictamen detallat i precís a què es referix el punt 5 de l'acord núm. 43/2003, de 19 de desembre, de l'AVL, sobre declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre el nom i entitat del valencià.

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA ✦